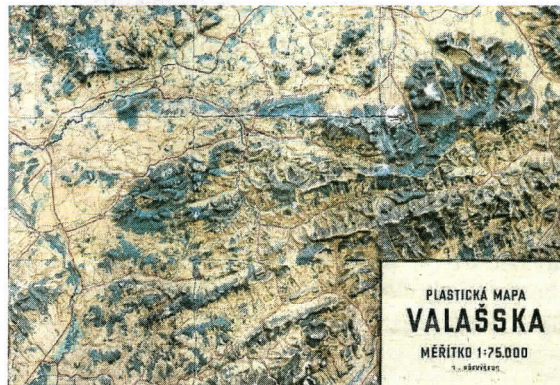

Válkova plastická mapa Valašska

Zvláštní skupinu kartografických děl, divácky velmi atraktivních, tvoří reliéfní, moderním jazykem bychom řekli 3D, mapy. Dělíme je na dvě základní skupiny, buď unikátní, kdy je mapový obsah ručně zakreslen do různě tvarovaného terénního reliéfu, nebo sériově vyráběné mapy.

Reprezentantem první skupiny, z historicko – regionálního hlediska navíc mimořádným, je „Plastická mapa Valašska“ (na snímku), depo-

novaná na zámku Kinských ve Valašském Meziříčí. Je vůbec nejstarším známým plastickým zachycením Valašska a zhotovil ji Josef Válek (1871–1937). Ten se, coby kandidát profesury na tehdejší Karlo-Ferdinandově univerzitě v oboru historie a zeměpisu, začal zapojovat do národopisné práce na Valašsku v době konání velkých výstav na konci 19. století, konkrétně Umělecké a valašské národopisné výstavy ve Vsetíně roku 1892 a Národopisné výstavy československé v Praze roku 1895.

Mapa sice nese rukopis do sud nezkušeného autora, svou roli na její poněkud naivní podobě sehrál jistě i předvý-

stavní spěch a tehdy nulové zkušenosti mladičkého Válka s podobně náročným dílem, je ale unikátním zachycením valašské krajiny na konci 19. století.

Plastika terénu je provedena z kolorované sádry a celý reliéf je vsazen do plochého dřevěného rámu. Mapa má měřítko 1:75 000 a trojnásobné převýšení, jindy líbezně valašské kopečky tak ve Válkově podání působí místy značně dramaticky. Základní terén je vyveden v barvě okru, vegetační porost ve dvou odstínech zelené, vodopis modře, hlavní silnice červeně a vedlejší cesty růžově.

V pravém dolním rohu je kartuš s údaji o titulku, měřítku a převýšení. Škoda jen poměrně chudého místopisu. Válek se totiž jinak věnoval i studiu pomístních názvů, na jejichž zaznamenávání spolupracoval se školami (tohoto

nedostatku si byl vědom, proto začal brzy po této vytvářet mapu novou, vrstevnicovou, která byla v roce 1911 doporučena okresní školní radou jako školní pomůcka).

Mapa nebyla veřejnosti nejméně posledních 20 let zpřístupněna a byla uložena v depozitáři. Z důvodu špatného stavu podkladu, kdy sádra na kostře puká a drolí se, prochází nyní reliéfní mapa restaurátorským zásahem. Díky tomu se v blízké budoucnosti bude moci představit veřejnosti v roli jednoho ze stěžejních sbírkových předmětů v nově připravované stálé expozici v zámku Kinských ve Valašském Meziříčí, kde bude jejím prostřednictvím a pomocí nejmodernější audiovizuální techniky prezentován příběh osídlení našeho kraje.

Ivana Spitzer Ostřanská,
historik Muzea regionu Valašsko